

Høringsinnspill om utviklingsmeldingen

Forum for utvikling og miljø (ForUM), et nettverk av 50 norske organisasjoner, takker for muligheten til å gi innspill til Meld.St.24 (2016-2017) "Felles ansvar for felles fremtid. Bærekraftsmålene og norsk utviklingspolitikk" (utviklingsmeldingen). Meldingen har mange gode analyser og tiltak. Tverrpolitisk enighet om formål og langsiktige prioriteringer vil gi effektivitet og forutsigbarhet. Våre anbefalinger er understreket under. Vi vil snart også presentere en utførlig innstillingsrapport om bærekraftsmålene.

Oppnåelse av bærekraftsmålene (SDGs)

Vi er positive til at regjeringen har laget utviklingsmeldingen, at statsministeren leder FNs SDG-pådrivergruppe, at Norge var blant de første landene som rapporterte til FNs høynivåpanel, at ulike departementer har ansvar for ulike SDGer og at regjeringen har rapportert over nasjonalbudsjettet samt involvert sivilsamfunnet. Vi er også glad for at Høyre vil lage en plan for å nå SDGene i Norge. Den bør omfatte en trinnvis plan med klare tidsfrister, der også sivilsamfunnet og andre relevante aktører involveres.

Samstemt politikk for utvikling

For at politikken skal være effektiv må den trekke i samme retning for bærekraftig utvikling. Vi er derfor positive til at Regjeringen vil etablere et forum for samstemt politikk, hvor sivilsamfunn og næringslivs rolle understrekes. Dette er i tråd med Stortingets flertallets krav om jevnlig rapportering om konsekvensene av norsk politikk på andre relevante områder for utviklingsland. Regjeringen bør følge opp med en samstemthetsrapport med uavhengige eksterne vurderinger og en samstemthetsreform i tråd med FNs bærekraftsmål hvor sivilsamfunn inkluderes.

Klima, fornybar energi og miljø

ForUM er fornøyd med at klima, fornybar energi og miljø er et av de tematiske satsingsområdene, og at regjeringen vil øke nivået på klimafinansieringen for å nå målene i Parisavtalen. Dette må følges opp med konkrete bevilgninger. For å gi vårt rettfærdige bidrag til oppfyllelse av Parisavtalen bør Norge gradvis trappe opp til 1% av BNI som klimafinansiering innen 2025, i tillegg til bistanden. Dette bør annonseres i forbindelse med klimaforhandlingenes fasilitative dialog i 2018, for å utløse høyere ambisjoner internasjonalt. 50% av klimafinansiering bør gå til tilpasning, inkludert Tilpasningsfondet. Dobbelrapportering bør unngås. Regjeringen ønsker å kanalisere mye klimafinansiering gjennom ulike multilaterale fond. Det er viktig å sørge for at fondene har gode sikringsmekanismer som er i tråd med Parisavtalen og klimakonvensjonen, og at klimafinansiering også kanaliseres direkte til sivilsamfunnet, for å sikre at pengene når de mest sårbare med størst behov.

Fornybar energi: Meldingen legger opp til en økt bevilgning til energibistand på 500 millioner kroner, men spesifiserer ikke hva dette vil gå til. I meldingen konsentreres det norske bidraget til oppnåelse av SDG 7 og delmål 7.2 om økt andel fornybar energi. Uten tiltak som også bidrar til delmål 7.1 om tilgang til moderne energi og 7.3 om forbedret energieffektivitet, vil det være vanskelig å nå SDG 7 innen 2030. Norge trenger en balansert tilnærming til de tre delmålene, særlig når innsatsen konsentreres om færre land. For delmål 7.1 foreslår ForUM et nytt bistandsprogram for tilgang til småskala energiløsninger som solanlegg og mer effektive kokeovner. Ved å bygge opp lokale markeder gjennom blant annet finansieringsordninger for fattige husholdninger, opplæring i bruk og reparasjon, og utvikling av gode nasjonale rammebetingelser kan programmet ha stor katalytisk effekt og skape endring i stor skala.

Klima- og skogsatsningen: Det er positivt at meldingen slår fast en langsiktig forpliktelse til klima- og regnskogsatsningen, og at denne skal vurderes økt fra dagens nivå. Regjeringen har de siste to årene ikke bevilget midler i tråd med løftet på tre mrd årlig. Det bør rettes opp i høstens budsjett. Norge må også arbeide for at regnskogbevaring skal komme i tillegg til, ikke i stedet for, tiltak for å redusere fossile utslipp, og at REDD+ derfor ikke inkluderes i en markeds mekanisme. Hvis fossile utslipp får fortsette under dekke av å kjøpe klimavoter basert på ikke-permanent karbonbinding i skog vil det bli så godt som umulig å holde den globale oppvarmingen godt under 2°C.

Det er bred politisk enighet om at norsk bistand ikke bør brukes til fossil energi. Norge deltar aktivt i globale initiativ for å fase ut fossile subsidier. Norfunds mandat bør derfor presiseres for å utelukke investeringer i fossil energi og sikre samstemthet i utenrikspolitikken.

Ansvarlig næringsliv

ForUM er enig i nødvendigheten av at næringsliv, sivilsamfunn og myndigheter samarbeider for å nå bærekraftsmålene. Vi ber om at erfaringene fra dialogen tas med til andre land, der sivilsamfunn presses. For å lykkes må regjeringen påse at næringslivet følger internasjonale retningslinjer og standarder for ansvarlig næringsliv, slik som FNs veiledende prinsipper for næringsliv og menneskerettigheter og OECDs retningslinjer for flernasjonale selskaper. ForUM savner en tydelig henvisning til statens forventninger til næringslivet gjennom den nasjonale handlingsplanen for næringsliv og menneskerettigheter, som slår fast at bedrifter har et selvstendig ansvar for å respektere menneskerettighetene. Bedrifter som mottar økonomisk støtte fra eller inngår i partnerskap med norske myndigheter, har et særskilt ansvar for å gjennomføre aktsomhetsvurderinger. Dette slås også fast i Utenrikskomiteens innstilling 198 S (2015-2016) til stortingsmeldingen Sammen om jobben. Regjeringen må sette av ressurser til implementering av handlingsplanen, slik at f.eks en koordinert veiledertjeneste for bedrifter kan iverksettes. Videre bør Norge støtte internasjonale forhandlinger om en FN-traktat for næringsliv og menneskerettigheter og innføre obligatorisk aktsomhetsvurdering for menneskerettighetsbrudd for alle relevante norske selskap.

Vi imøteser regjeringens satsning på privat sektor i utviklingsarbeidet, men forutsetter at de økte bevilgningene til Norfund følges opp med tydelige krav til dokumentasjon av utviklingseffekt og finansiell addisjonalitet, samt åpenhet om investeringer, skatt og etterlevelse av globale standarder.

Finansiering for utvikling: Bistand, skatt og gjeld

Norge bør sikre at 1% av BNI går til bistand, inkludert støtte til sivilsamfunnet som har mange viktige roller som partner, pådriver og vaktbikkje. Flyktningskostnader i Norge må komme i tillegg. Derneft må Norge sikre finansiell åpenhet både fra myndigheter og næringsliv. I tillegg til styrking av styresett og tiltak mot korrupsjon trengs en utvidet og offentlig tilgjengelig land-for-land rapportering for multinasjonale selskaper som inkluderer skatteparadiser, et offentlig tilgjengelig eierskapsregister som viser egentlige eiere, for å sikre at norsk virksomhet ikke undergraver arbeidet mot skatteparadiser som gjennom skatt- og kapitalflukt tapper land for milliardinntekter som kunne finansiert velferd og oppnåelse av bærekraftsmål. Norge må jobbe for mer inkluderende og demokratisk samarbeid om skattespørsmål internasjonalt og opprettelse av et mellomstatlig skatteorgan. Til sist må Norge støtte en uavhengig mekanisme for gjeldshåndtering i FN som ansvarliggjør långivere og låntakere.

Matsikkerhet og sult

En stor andel av fattige bor på landsbygda og jobber som bønder eller er på andre måter avhengige av landbrukssektoren. Dette gjør sektoren til en viktig brikke for å bedre livsvilkårene til mange av verdens fattige, jf også merknaden fra komiteen om at matsikkerhet er et tematisk område som bør prioriteres. Ifølge meldingen er «... landbruk er et av de mest virkningsfulle tiltakene mot ekstrem fattigdom». Det er positivt at landbruk fiskeri, akvakultur og matsikkerhet (SDG 2) omtales. Det står under næringsutvikling og miljø, men satsingen fremstår som fragmentert og for lite knyttet opp til øvrige tematiske satsinger på utdanning og helse. Norge bør lage en handlingsplan for å utrydde sult som gir tydelige føringer for norsk arbeid med matsikkerhet, retten til mat og ernæring.

Fred – en forutsetning for utvikling

Vold, uansvarlig våpenhandel og militært overforbruk bidrar til lidelser, sårbarhet, fattigdom og korrupsjon. Regjeringen bør stanse salg av militærmateriell til undertrykkende regimer, støtte robust Arms Trade Treaty-implementering samt satse sterkt på menneskelig sikkerhet, forebygging, fredsbygging og på å fremme fredskultur.

Vi takker utenriks- og forsvarskomiteen for oppmerksomheten og ønsker dere lykke til.